

פלאי התורה

◆ הפלאות המדהימות ביותר מכל פלאי תבל ◆

בס"ד | גליון פ"ט | פרשת עקב | חודש א'ני ב'עליה | ת'הא ש'נת פ'לאות ב'תורה |

◆ נושא השבוע

חידות נפלאות
בהלכות "תפילין"
[חלק א']

◆ הקשר לפרשה

החידות ושאר מדורי הגליון בעניני תפילין (ח"א), לאור מש"כ בפרשתינו מצוות תפילין. ובספר 'שפע קודש' (עניני תפילין ובר מצוה, עמ' רכ"ז) מביא מהגר"א שפירש הפסוק (דברים כ"ח, י') וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, ודרשו חז"ל - אלו תפילין שבראש שבראש (ברכות דף ו', נ"ז. מנחות ל"ה: ועוד). וכוונת הפסוק - שיקבלו יראת שמים ממך, ומשל לכלי שממלאים אותה מים ועוברים על גדותיה, כך מי שהוא כלי מלא יראת ה', נשפע ממנו על העומדים סביבו, שבהסתכלותם עליו ועל תפילין שבראשו ישיגו יראת שמים.

פלאי הפרשה והמועדים

חידות נפלאות בעניני הפרשה והמועדים

הידוד א'

לגבי איזה מצוה מצאנו לאחד מהראשונים שסובר דלא ניתנה רק לתלמידי חכמים, וצריך להדגיש - דחס ושלוש אין לסמוך על זה למעשה, כיון שלא נפסק כך להלכה, וכל אחד מחויב להניח תפילין מדי יום ביומו, חוץ משבתות וימים טובים, רק נכתב כאן לחידודי לפי אחד משיטות הראשונים ?

תשובה: כתב הרא"ש (סוף הלכות תפילין) בשם השימושא רבא - אמר רבא לא כשר לאחותי תפילין אלא למאן דקרי תורה נביאים וכתובים, תורה בספר בראשית, נביאים בספר שמואל, וכתובים בספר תהלים, בתלמוד תמאני מתיבתא, אך כתב הרא"ש ש שם בשם רבי יהודה ברצלוני, דמה שכתב בשם רבא דלא כשר לאנחי תפילין אלא מאן דקרי בתורה ונביאים וכתובים, ליתא בכלי תלמודא ולא אשכחין לה כלל ע"ש (וע"ע בט"ז שם סק"ד ובספר התרומה סוף הלכות תפילין ובטור ובית יוסף סימן ל"ח סעיף י"א, ובשו"ת דברי יציב או"ח סימן מ"א).

הידוד ב'

איך יתכן, ראובן רואה את חברו שמעון מדבר דברי חולין עם תפילין ומסיח דעת מהתפילין, והוא גוער בשמעון, שהרי נפסק להלכה דאסור לדבר דברי חול עם תפילין ואסור להסיח דעת מהתפילין (שו"ע סימן כ"ח ס"א, משנ"ב סימן ל"ז סק"ז), ושמעון מראה לו בפוסקים שלא עבר שום איסור בזה (גם כאן יש להדגיש שנכתב רק לחידודי, ואין לסמוך על זה למעשה) ?

תשובה: מדובר באופן שדיבר דברי חולין עם תפילין דרבנו תם, והראה לחבירו ראובן מה שכתב החכמת שלמה (או"ח סימן פ"ה) בשם המקובלים - דתפילין של רבנו תם מותר לשיח בהם שיחת חולין, משום שהם קדושים ביותר, ואין דבר טמא נדפס בהם, ועיין מש"כ בזה בשו"ת דברי יציב ליקוטים סימן ח'. אך כל זה רק לחידודי, ולא למעשה. וכתב בקיצור שו"ע (סימן י' סעיף א') - וכל הזהיר במצוות תפילין לנהוג בהם קדושה שלא לדבר בהם דברי הבלים ושיחת חולין "מאריך ימים, ומובטח לו שהוא בן עולם הבא" וכו' ע"ש.

| חלק מנושאי הזיצים המרוממים והמשיבים את הנפש |

"טעטעלא קומם שוין אהיים" וכו' (ניגונו של הגה"צ ר' דן סגל שליט"א).
"אני מאמין - אז איך האב כח" וכו' (ניגון יחדשי על הכוחות העצומים הטמונים בכל אדם, ועל התמודדות עם קשיים).
"לחיות בקביעות עם 'שבעת כללי הבטחון' מבעל חובת הלבבות.
"ניגון - גם צפור מצאה בית וגו' " וכו' (ומה עם הבית של ה' ?).
"וקנה לך חבר" - כיצד ? | אהבת כל יהודי בעולם - כיצד ?
"העצה לשמחת חיים" - שמחוללת פלאות בכל ברואי העולם.
"רבי איך וויל זעך מקשר זאן צו דיר ! אמונת צדיקים אמיתי - כיצד ?
"טעם 'גן עדן' בתפילה [גם כשאומרים תחנון] ובשבת קודש - כיצד ?
להזמנת המצוות הסוערות והמחכימות והזיצים המרוממים והמשיבים, במחיר מיוחד לשבוע האחרון של בין הזמנים, לאחר שאפלי אנשים ובחורים ותלמידים כבר נהנו מהם בבין הזמנים - 0527156981

הידוד ג'

איך יתכן, כמה אופנים, שמניחין קודם תפילין של ראש' ואחר כך תפילין של יד' אע"פ שאינו לפי סדר ההנחה שכתוב בתורה ?
תשובה: אופן א' - אדם שאין לו רק תפילין של יד העשוי לפי שיטת "רבנו תם" ותפילין של ראש' העשוי לפי שיטת "רש"י", מקדים להניח תפילין של ראש-דרש"י ואחר כך מניח תפילין של יד-דר"ת (משנייב סימן ל"ד סק"ח).

אופן ב' - אם בתחילה לא היה לפניו רק תפילין של ראש, אז הוא מברך ומניח תפילין של ראש ואחר כך כשיחא לו תפילין של יד יניח תפילין של יד, ומכל מקום - אם יודע שיביאו לו את התפילין של יד לפניו סוף זמן קר"ש, יזהר שלא להניח רק תפילין של ראש בשעת קר"ש, אלא ימתין עד שיביאו לי את התפילין יד ויניח את שניהם כסדרן (מסכת מנחות דף ל"ח, טור ושו"ע או"ח סימן כ"ו סעיף א', משנה ברורה וביאור הלכה שם).

אופן ג' - אם הוא צריך לצאת לדרך ואין השיירה ממתנת לו עד שיניח גם של יד וגם של ראש, אז מניח קודם תפילין של ראש ואח"כ כשיהיה לו זמן פנוי, יניח תפילין של יד, והטעם - דתפילין של ראש קדושתו יותר גדולה משל יד, כיון שרובו של שם שדי"י נמצא בשל ראש, ויש פוסקים שחולקים וסוברים - דגם באופן זה יניח קודם תפילין של יד (המקורות הנ"ל, ובשו"ע סימן מ"ב סעיף א' ובמשנייב שם סק"ד).

פלאות מקוראים חידות נפלאות מהקוראים החשובים

חידוד נפלא מהרה"ג פה מפיק מרגלית ר' אלעזר שורף שליט"א
מג"ש בישיבה גדולה 'נועם התלמוד' - בני ברק

איך יתכן, אדם ישן במיטתו כהלכה, ועובר עבירה בכל רגע ?

תשובה: כתב הבן איש חי בספרו בן יהודע (ב"מ, דף ע"ה:): - שמי שהלווה בריבית רח"ל, גם כאשר ישן במיטתו עובר בכל רגע בלאו של ריבית, שהרי בכל רגע, הוא מרוויח על הכסף שהלווה [יצוין שיש גם מציאות הפוכה, דכשאדם ישן הריהו עוסק במצוה - עיין משנ"ב סימן ע"א ס"ק י"ג בשם הר"ן].

"מפיהם ומפי כתבם"

ממה שהעידו בעל פה ובכתב מנהלי מוסדות ומארגני קעמפים וישיבת בין הזמנים על הדרשות | תוכניות | מצגות | יציאים | שבתות - מבית 'פלאי התורה'

הבחורים נהנו מאד מהזיץ המרתק בליל חמשה עשר באב - בענין מעלת החבורה, כח האחדות, וכח התפילה, ואיך זוכים להתפלל בכוונה ומתוך שמחה, עם ספורים ופנינים נדירים ומלהיבים וניגוני התעוררות וניגוני שמחה. היתה "הנאה עילאה, מרוממת גוף ונפש", יישר כח גדול, ישלם ה' לכם כגמולכם הטוב. (מפי הרה"ג ר' געציל ענגלענדער, והרה"ג ר' יוחנן רייכמאן שליט"א, מראשי ומנהלי החבורות דחסידי מכונבא בעלזא, על הזיץ שהתקיים לבני החבורות בליל שיש"י ט"ו אב תשפ"ב, עד אמצע הלילה).

למה נמחקו כל הפרשיות מהתפילין, ולמי אמר הרבי שהוא גרוע יותר מאשמדאי

ובהערות שבספר הנ"ל (שם) צויין מקור הסיפור, מספר 'סגולת משה' על אור החיים הק' (סוף חלק א') - להגה"ח רבי משה האפשטיין זצ"ל - בשם הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זיע"א, וכעין זה בספר 'דברי שלום', להרה"ק רבי אברהם שלום מסטראפקוב זיע"ע, ששמע מאביו הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זיע"ע - בן הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א, אולם שם מסופר - שרבו הורה לנשותיו שלאחר הסתלקותו יכריזו בכל קהילות ישראל שתמורת סכום מסוים אפשר לזכות ולהתפלל בתפילין הקדושות שלו, ובתנאי שלא ידברו בהן דיבורי חול - ולא שימכרו את התפילין.

ובספר 'שפע קודש' (עניני תפילין, בר מצוה עמ' צ"ג) מובא סיפור נורא בענין זה - פעם אחת ראה הרה"ק מקוברין זיע"א איש אחד שהיה מעוטר בתפילין ודיבר בהן דברים בטלים, באופן שהסיח את דעתו לגמרי מהן. גער בו הרה"ק מקוברין ואמר לו "הלא גרוע אתה מאשמדאי". נרתע האיש בבהלה ולא הבין מדוע זכה לתואר נורא כזה. הסביר לו הרה"ק מקוברין - דהנה איתא בגמרא (גיטין דף פ"ח.), דכשאמר בניהו בן יהוידע "שמא דמך עלך" (= שם ריבונך מונח עליך), היינו שם הוי"ה, מיד נדעזע, ואילו אתה נושא תפילין על ירך וראשך, ובהן כמה אזכרות שמותיו של הקב"ה, איך מלאה לבך לדבר דברים בטלים בעודן עליך.

בספר 'נר המערבי' (פ"ד, עמ' מ"ד) שעי"י 'מכון למורשת אור החיים הק', בראשות אחי הרה"ג ר' משה שוורץ שליט"א, מובא סיפור נפלא מבעל אור החיים הקדוש זיע"א - קודם הסתלקות רבנו, נכנסה זוגתו הרבנית לחדרו ותינתה דאגתה, שכן עד אז לא היו ריחיים על צווארה וכל כלכלתה על רבנו, ומעתה מי ידאג לה - שכן בני לא זכתה להוליד. היטב ידעה את מסירותו של רבנו לשיבתו ולבני חברתו הקדושה, עד שהיה נוטל הלוואות כדי להחזיקם ולכלכלם, וחששה כי לא תוכל לעמוד בהחזר החובות. נענה רבנו ואמר לה, כי לאחר שיתקל מן העולם יגיע לירושלים אדם עשיר - ואף נקב במקום מוצאו, איסטנבול שבטורקיה - ויבקש לרכוש את התפילין של רבנו. "מתיר אני לך למכור את התפילין שלי", אמר רבנו, ובתנאי שיבטיח האיש שיקפיד שלא לדבר דברי חולין כשהוא מעוטר בתפילין אלו. "מדברי רבנו לא נפל דבר, וסמוך להסתלקותו הגיע עשיר מאסטנבול וביקש לרכוש את התפילין. הוא הסכים למחיר שהשיתנה עליו הרבנית, ואף נענה לתנאי המפורש שנמסר לו בשם רבנו. מיד לאחר שרכש את התפילין, הזדרז להניחן וחש בעצמו התעוררות עצומה, והתמלא ברשפי אש קודש בכל נימי נפשו. כך נמשכה התעוררותו ימים רבים, כל זמן שהקפיד למלא אחר התנאי. ויהי היום, שהיו צריכים את עצתו בדחיפות בענין חשוב בנוגע לבית המסחר שלו, ואחד העובדים נחפו לבית הכנסת כדי לשאול אותו מה לעשות, והעשיר - שכח את גודל התעמדם ותוקף התנאי - פלט כמה מלים במענה. בו ברגע חש שהוא מתרסק מרגשי הקדושה שאפפוהו. והרגיש כי דבר נורא אירע לתפילין. הוא הזדרז וניגש לסופר סת"ם דמתא, והלה פתח את התפילין לבודקן ונרעשו לראות כי הקלף וכל כתבו פרח ממנו.

הסיפור הנורא שסיפר המהרי"ד מבעלזא זיע"א, והבחור שחזר בתשובה בזכות...

מאנשי שלומו וקבל לפניו על בנו שיצא לתרבות רעה רח"ל, ובכה מאד על זה, וביקש מהרה"ק שיבקש רחמים שישוב בנו מדרכו הרעה, והשיב לו הרה"ק - הלא אמרו חז"ל 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים', וניתנה הבחירה לאדם כידוע, ורק איעצך ויהי אלקים עמך בעזרך, הלא איש עשיר עתה, לכן זאת עשה, צו לביתך ותכתב בצוואה שלך שבנד זה יירש כל הנכסים שלך כך באופן שיקבל עליו "להניח תפילין בכל יום", ובאם לאו תעביר נחלתך לאחר, ותקנה תפילין מסופר מומחה ירא שמים, ותמסור לו התפילין עם העתק מהצוואה, ותכתוב בפירוש כי אינך דורש ממנו שום הטבת דרכו רק המצוה הזאת של הנחת תפילין בכל יום, וכן עשה, והועילה העצה עד שבמשך הזמן נהפך לבו לטובה בכל דרכיו, וכשבא אח"כ להרה"ק וסיפר לו בלב שמה שעצתו עשתה פרי טוב, ושאל האיש, למה דוקא בזאת המצוה של תפילין? הסביר לו הרה"ק, "מצוות תפילין יש לה סגולה מיוחדת להתיש כח התאוה הרעה, כי לכל מצוה ומצוה יש סגולה מיוחדת, אבל לא הודיעוני הסגולות של המצוות למען שלא יבחר כל אחד רק המצוה שרוצה בסגולתה ולא יעשה שאר המצוות, ובשביל זה אנו אומרים קודם הנחת תפילין הנני מכוון בהנחת תפילין וכו' לשעבד בזה תאוות ומחשבות לבנו לעבודתו יתברך שמו.

בספר 'יקר טוטפתא' (עמ' קנ"ט) מהרה"ג ר' חיים אייזנבאך שליט"א - אשדוד, מובא סיפור נורא שסיפר הרה"ק מבעלזא זיע"א לבנו הרה"ק מהר"ם מבילגורינא זיע"א, בעת שהניח לו תפילין, הסיפור אירע אצל הרה"ק בעל התניא זיע"א - פעם אחת באו שליחים מהמלכות לאסור אותם בבית הסוהר, והוא היה עטור אז בטלית ותפילין. בני ביתו ומקורביו ביקשו ממנו שיחביא עצמו מפניהם, אבל הוא לא שמע להם, אלא אדרבא עשה את ההיפך מזה, והלך לקראת השליחים, ואילו השליחים מיד כאשר ראו אותו, מיד ברחו ונסו מפניו, כי נפל פחדו עליהם, אמר להם בעל התניא לבני ביתו שאין זה מופת - הדבר מפורש בפסוק (דברים כ"ח, י"י) "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", ודרשו חז"ל (ברכות דף ו. נ"ו. ועוד) - אלו "תפילין שבראשי". שאלו אותו אנשי ביתו, הרי גם הם הולכים בתפילין, ולמה אין יריאים מהם, השיב להם בעל התניא, שלא אמרו חז"ל אלו תפילין ישעל הראש, אלא תפילין שבראשי. וזה בא ללמדנו, שרק אם מקדשים את האיברים אז זוכים שיתקיים "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך".

ובספר אוצר פניני החסידות עה"ת בפרשתן (שנה א') מובא סיפור נפלא על הכח של מצוות תפילין - פעם בא לפני הרה"ק המגיד מטשערנאביל זיע"א איש אחד

פרפראות הפלאות

פרפראות נפלאות בעיני הפלאות

מוסר השכל גדול שנלמד - ממה שכתבה התורה מצוות "ושננתם לבניך" בין מצוות תפילין ומצוות מזוזה

בספר מבאר התורה בפרה"ש מובא עה"פ וקשרתם לאות על ידיך והיו לטוטפות בין עיניך - פעם אחד בא לפני הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זיע"א איש חסיד אחד ממדינת רוסיה וכן קטן עמו, רק שהבן היה מתנהג בדרך המתחדשים, בפיאות קטנות וצרות, וגם המלבושים לא היו כדרך בני חסידים, כשנתן החסיד הנ"ל את הקויעטיל להרבי, שאל אותו אם בנו הוא זה, והשיב לו הן, וקרא את הקויעטיל ושאל לו עוד פעם כנייל, והשיב לו כנייל, ואמר החסיד הנ"ל שבזמן הזה אי אפשר לגדל את הבנים כבשנים קדמוניות. אמר לו על זה הרה"ק הנ"ל בלשונו הקדוש והטהור - פלא שמעולם תמהתי על הפסוק שבקריאת שמע "וקשרתם אותם לאות על ידכם" היא מצות כתיבה, "ולמדתם אותם את בניכם" היא מצות גידול וחינוך הבנים, "וכתבתם על מזוזות" היא ג"כ מצות כתיבה, ולמה כתבה התורה הקדושה מצוה של גידול הבנים בין המצוות של כתיבה. אבל עכשיו מתורץ לי הכל, דהנה ידוע לנו שכתובת התפילין והמזוזות וספר תורה צריכה להיות על פי תקנת חז"ל בכל אות ואות ואפילו בכל התנין, ואם יאמר אדם - אי אפשר בזמננו לכתוב את התפילין או המזוזות וסיית על פי תקנת חז"ל, אז בלי ספק שהם פסולים אפילו בעוקף אחד, וכן הוא במצות גידול הבנים, ולכן כתבה התורה הק' המצוה של 'גידול הבנים' בין שני המצוות שהם 'כתיבת תפילין ומזוזה', ללמדנו שכמו שאסור לשנות כתיבת התפילין והמזוזה, ואם שינה אפילו באות אחת פסולים, כמו כן גבי גידול הבנים אסור לשנות בשום ענין, לא במלבושים ולא בלשון, ולא בשום התנהגות שבעולם, רק כמו שקבלנו מאבותינו ומרבותינו הק', ובזכות זה נזכה לילך עם דורות ישרים ומבורכים לקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

הסגולה הנפלאה - במה שמזכירים הפסוק של מצוות תפילין לפני קיום המצוה

בספר שפע קודש (עניני תפילין, עמ' רצ"ב) מביא מכ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זיע"א - כתבו הספה"ק (צעטיל קטן סעיף ו', ז') בדרך סגולה, למי שרואה שיצרו מתגבר עליו לעבור על אחת מכל מצוות ה' אשר לא תעשינה, שיאמר בפיו הפסוק שבתורה המצווה על מצוה זו. כגון כשחלילה מתגברים עליו מחשבות אסורות יאמר הפסוק "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" וגו', או כשרואה שאין לו חשק ללמוד ישנן לעצמו הפסוק "ושננתם לבניך ודברת בם" וגו', וי"א - שיאמר עם הטעמים והנגינות כקורא בתורה (עיני צוואת הריב"ש אות י"ג). ויש לומר שעל דרך זה אנו אומרים: הריני מכוון בהנחת תפילין לקיים מצוות בוראי שצונו להניח תפילין ככתוב בתורתו וקשרתם לאות על ידיך וגו', דכאשר אומרים את הפסוק הרי זה מסייע שיוכלו להניח תפילין דבעי, וכן הוא בכל מצוה ומצוה וכתובה"ק.

גליון זה מאוצרותיו של המשפיע הרה"ג ר' דוד נתנאל שוורץ שליט"א יו"ר מכון "פלאי התורה" ומגיש בישיב"ג "אהל התורה" - סאסוב ומח"ס "יד המשפט" | אין לפסוק הלכה למעשה מהגליון | © כל הזכויות שמורות

להזמנת דרשות | תוכניות | מצגות זיכרים מרוממים | שבתות משמחות בארץ ישראל: טלפון - 052-7156981 מייל: dn0527156981@gmail.com ובחול: טלפון - 004-47804864029 מייל: SRULYLONDON@gmail.com

לתרומות עבור הגליונות | להערות והארות לשליחת חידות בכל מקצועות התורה ולקבלת העלון במייל, ניתן לפנות: דואר - רחוב ר"י הנשיא 10/19א, אשדוד טלפון - 052-7156981 פקס - 153-88556981 מייל - dn0527156981@gmail.com